Namazda mezhebi farklı bir imama uyulur mu?

Balıkesir'den Ramazan Yeşilsu: "Şafiiler teravihi 2'şer rekât olarak kılıyorlar. İmam dörder rekât kıldırdığında cemaatte bulunan Şafii Mezhebi'nden birisi nasıl amel edecektir? Kendi başına selâm verip yeniden imama uyması mı gerekir?"

FARKLILIK BÂTIL DEĞİL, ZENGİNLİKTİR

Dört mezhep haktır, semavidir, içtihatlarında isabet etmişlerdir, Sünnet-i Seniyyeye bihakkın müttebidirler. Bazı noktalarda birbirinden farklı görüş ve içtihatları varsa da, bu farklılık dinin ve ibadetin zenginliğindendir. Haktır; batıl değildir. Dinin cihanşümul oluşundandır. Bizim ibadetimizin, Bediüzzaman'ın ifadesiyle, "bir mezheb-i hakka muvafık gelmesi…"1 kâfidir. Öyleyse bu farklılık, farklı mezhep saliklerinin bir ibadette birleşmelerine ve içlerinden birinin mezhebine uymalarına mani teşkil etmez. Dolayısıyla bir kişinin farklı mezhepteki bir imama uyarak namaz kılmasında hiçbir sakınca yoktur.

Peki, mezhebi farklı bir imama uyan kişi imama mı uyacak, kendi mezhebinin içtihadına mı uyacak?

Eğer tek başına namaz kılsaydı veya imam kendi mezhebinden olsaydı, bu durumda hiç şüphesiz kendi mezhebinin içtihadı ile amel edecekti.

Fakat imam farklı bir hak mezheptense, bu durumda imama uymaya niyet etmekle, imamın mezhebine uymaya da niyet etmiş olmaktadır. Hiç tereddüt etmeden imam hangi mezhep üzere namaz kıldırmışsa, imama tabi olan kişi de aynen imamın mezhebi üzere, imama uyarak namazını kılacaktır. Bu farklılık farz bir rükünle ilgili olmasın yeter!

Zaten mezhepler arasında farzlarda ihtilâf yoktur. İhtilâf bazı sünnetlerde vardır. Bu sebeple bu ihtilâf, farklı mezhepten bir imama uymak gerekçesiyle terk edildiğinde namazın sıhhatine zarar vermez.

Örneklendirelim:

Meselâ Şâfiîlerde Terâvih Namazı'nda "iki rek'âtte bir selâm vermek" vaciptir. Hanefîlerde iki rek'âtte bir selâm vererek kılmak daha fazîletli olmakla berâber; dört rek'âtte bir selâm vermek de, aynen iki rek'âtte bir selâm vermek gibidir. Selâmı dört rek'âtten fazla geciktirmek ise mekruhtur.

Keza Salât-ı Vitirde Şafiiler bir içtihada göre ikinci rekâtte selâm verirler, üçüncü rekâtı müstakil kılarlar. Bu onlarda sünnettir. Keza Şafiiler Kunut Duâsı'nı her sabah namazının farzında ikinci rekâtın rükuundan doğrulduktan sonra, ayakta, ellerini açarak okurlar ve okudukları Kunut Duâsı Hanefilerin Kunut Duası'ndan farklıdır.

Hanefiler ise Salat-ı Vitri tek selâmla, yani üç rekâtı birleştirerek, yani ikinci rekâtta selâm vermeden üçüncü rekâta kalkarak kılarlar. Ve üçüncü rekâtta ayakta zamm-ı sûreden sonra bir tekbir alarak ellerini bağlayıp Kunut Duâsı okurlar. Kunut Duâsı'nı Vitir Namazı'nda okurlar ve artık Sabah Namazı'nın farzında Kunut Duâsı okumazlar.

BUNLARI NİYE YAZDIK?

Bunlar ilk planda hele bu günlerde göze çarpan farklılıklardır. Bunları niye yazdık?

Bu farklılıkları kaşıyarak –maazallah- fitne olsun diye yazmadık. Biz dinde semavî olmak ve arzî olmamak şartıyla farklı içtihatların rahmet ve hak olduğuna inananlardanız. Memleketimizde Şafiiler ile Hanefiler iç içe yaşıyorlar. Aynı mahallede hem Şafii, hem Hanefi Müslüman vardır. Bunlar aynı camide aynı imamın arkasında namaz kılıyorlar.

Kılmalarında hiçbir sakınca yoktur. Fakat bazen, kendi mezhebinin farklı içtihadıyla amel etmek için cemaatten ayrılanlar olduğunu görmekteyiz. Buna gerek olmadığını söylemek için yazdık. Başta niyet ederken söylediğimiz "Uydum hazır olan imama" sözü, imamın mezhebini de kapsamaktadır. Yani niyetinde bu sözü söyleyen kişi, artık imam hangi mezheptense namazını o mezhep üzere kılmaya da niyet etmiş olmaktadır. Ve böyle bir niyet fasit değildir, sahihtir.

Böyle bir niyetten sonra Hanefi imam Teravih Namazı'nı dört rekâtta bir selâmla kıldırıyorsa, arkasındaki Şafii Mezhebi'nden olan kişi de artık ikinci rekâtta selâm vermeyecek, imamla birlikte dört rekâtta bir selâm verecektir. Meselâ Şafii imam rükûdan doğrulduğunda Kunut Duâsı için ellerini açtığında, arkasında varsa Hanefi Müslüman da burada ellerini açacak ve imamla birlikte Kunut Duâsı okuyacaktır. Yani Müslüman hangi mezhepten imama uymuşsa, o imamın ameliyle amel

edecektir. Buna engel bir durum söz konusu değildir.

GÜNÜN DUÂSI

Ey bize kitap indiren! Ey bize din gönderen! Ey bize peygamber irsal buyurup şefkatiyle ve rahmetiyle kucaklayan Feyyaz-ı Mutlak! Zikrimizi, fikrimizi, duâmızı, niyazımızı, namazımızı, orucumuzu makbul kıl! Bizi salih kullarından eyle! Âmin.

Dipnotlar:
1- Sözler, s. 438.